

2/ de blindgeborene - Johannes 9: 1- 41

De titel in het studieboekje is 'Goddelijke wonderen'. Het klopt dat door het gebeuren de blindgeboren man een hele evolutie doormaakt en tot voortschrijdend inzicht komt m.b.t. Jezus:

- Iemand die Jezus heet... (v. 11)
- Op de beschuldiging door sommige Farizeeën dat Jezus niet van God kan komen omdat hij zich niet aan de sabbat houdt, vragen sommige Farizeeën zich toch af: "Hoe zou een zondig mens zulke wonderwerken kunnen doen?" De man zelf vult het in op zijn manier: "Hij is een profeet" (= boodschapper van Godswege). (v. 17)
- Wanneer Jezus openlijk een zondaar wordt genoemd, reageert de man: "Of hij een zondaar is weet ik niet," zei hij, 'maar één ding weet ik wel: ik was blind en nu kan ik zien." (v. 25)
- In de verzen 27-28 profileert de man zich min of meer als leerling van Jezus.
- In verzen 31-33 verdedigt de man Jezus voluit als een vroom iemand die van God komt.
- De apotheose van zijn evolutie lezen we vanaf vers 35: "Jezus hoorde dat en zocht hem op. Hij vroeg: 'Geloof u in de Mensenzoon?' 'Als ik wist wie het was, heer, zou ik in hem geloven,' zei hij. 'U kijkt naar hem en u spreekt met hem,' zei Jezus. ³⁸Toen zei de man: 'Ik geloof, Heer,' en hij boog zich voor Jezus neer." Het woord 'buigen - PROSKUNEO' heeft de betekenis van respectueuze eerbetuiging.

De weg die de genezen man aflegt kan model staan voor de progressieve evolutie naar geloof.

Toch is het jammer om dit intens, emotioneel verhaal enkel vanuit het standpunt 'goddelijke wonderen'.

Door vooral of uitsluitend hierop de nadruk leggen wordt voorbijgegaan aan de vaak praktische levens- en geloofslessen die het verhaal bevat.

1. Inleidend gesprek: hoe lees en ervaar je dit verhaal? Wat valt je op? Wat is mooi en betekenisvol? Heb je ook vragen bij bepaalde elementen?
2. Ervaar jij zelf ook een evolutie in je geloof (en je visie op Jezus / op God)? Is dit belangrijk?



Zien, ziën... of niet zien

De rode draad in het verhaal is niet moeilijk te achterhalen: het gaat om zien of niet zien. Niet minder dan 18 keer is er sprake van zien, en 14 keer van blind zijn. De woorden in de grondtekst zijn interessant. Voor 'zien' gebruikt Johannes 6 verschillende woorden, met telkens verschillende nuances:

EIDO (12x / 122 x in het hele evangelie)

1x waarnemen, zien, opmerken, ontdekken, ervaren, **11x** kennen, weten

BLEPO (9x): zien, ontwaren, kijken, fixeren, (ook: begrijpen, mentaal zien, inzien)

ANABLEPO (4x): kijken, de ogen oprichten, weer zien

THEOREO (1x): toeschouwer zijn, bekijken

HORAO (1x): zien, leren kennen, ondervinden,

PHANEROO (1x): openbaar maken, kenbaar maken, zichtbaar maken (laten zien)

Blind: 14 x
ook verblind (bv. door
hoogmoed of domheid)

In zijn inleiding en ook later in zijn evangelie legt Johannes de link tussen zien en licht en leven (ook toekomst en geluk):

1:4 "In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen."

9: 5 "Zolang ik in de wereld ben, ben ik het licht voor de wereld."

10:10 "Leven in overvloed"

3. Zou het kunnen dat er zoveel verschillende manieren zijn van zien of kijken naar situaties of mensen? Voorbeelden?



Een verhaal met en over mensen...

Er zijn nogal wat acteurs die meespelen: Jezus - De blinde - De discipelen - zijn ouders - de burens - de Farizeeën ... En dan nog spelers die vaak uit het oog verloren worden: de lezers. De mensen toen... en ja, ook wij, want een narratieve tekst of verhaal nodigt uit tot identificatie. Waar situeren wij ons?

4. Zoveel mensen, zoveel **verschillende gevoeligheden en reacties**... Is dit niet iets waar we best respectvol rekening mee houden? Herken je jezelf in bepaalde aspecten van sommige personages?



Jezus: "In het voorbijgaan ziet Jezus"

Dit is de enige keer op 12 dat het woord EIDO ook echt vertaald wordt door waarnemen, zien, opmerken, ontdekken, aandacht hebben voor. Jezus ziet... Tegelijkertijd heeft het woord EIDO ook de betekenis van kennen, weten, begrijpen. Jezus ziet, weet, begrijpt... Ook anderen weten of denken te weten. Uiteindelijk zal Jezus de enige zijn die de man echt ontmoet en ziet als volwaardig mens.

Merk ook op in vers 35 dat Jezus, in tegenstelling tot de Farizeeën die de man meermaals convoceren, de man spontaan weer opzoekt zodra hij hoort dat de leiders het hem bijzonder moeilijk maken.

5. Wat ziet en weet Jezus / de anderen? Wat en hoe zien wij? Wat weten we / denken we te weten?



De discipelen: "Rabbi, hoe komt het dat hij blind was toen hij geboren werd? Heeft hij zelf gezondigd of zijn ouders?"

Ook de discipelen zien... Maar wat een verschil!" Ze zien een interessant geval (schuld en straf, het kwade in de wereld) en vragen de RABBI om uitleg.

Waar kwam dat vandaan? Ze waren opgegroeid met de algemeen aanvaarde stelling: "God leidt alles, heeft overal de hand in." Dit kan dan wel vroom klinken, het gevolg is wel een schuldcultuur, met een mechanisme van zegen of straf naargelang de keuzes die je maakt, de dingen die je doet of juist niet doet...

Alleen, hier gaat het om een blindgeboren. Een baby heeft geen keuzes gemaakt. Die man **wàs zo**...

Stel je even in de plaats van die man die dat hoort. Bij de miserie van zijn toestand komt nu ook nog het gewicht van schuld.

Ook nu nog worden mensen soms opgesloten in oordeel en schuld, terwijl er helemaal geen sprake is van bewuste keuzes, maar van omstandigheden, soms ook van een 'zijn'. Misschien moeten we ons meer bewust zijn van het effect van ons oordeel, onze woorden op mensen.

De discipelen zitten in een denkstramien waar **het begrip 'zonde'** (dat 9x voorkomt in ons verhaal) bepalend is. Eigenlijk had die situatie de discipelen ertoe moeten brengen om bepaalde ideeën te herzien als gezond denkende en empathisch meevoelende volwassenen. Het lukt ze echter niet: "waarschijnlijk hebben de ouders dan wel gezondigd..."

Ook vandaag zijn er mensen, ook in onze kringen, die er niet in slagen om anders te kijken - andere ideeën, andere opvattingen, een andere kijk op situaties en mensen... En bewust of onbewust sluiten ze mensen op, plakken ze een veroordelend etiket... Zonde toch, zo jammer!

Bijbelteksten ter ondersteuning van die schuld-cultuur vind je altijd wel! (bv. **Ex 34**: ongerechtigheid der vaders bestraft tot 3^{de} en 4^{de} geslacht!). Alleen moeten we soms de tijd nemen om die teksten diepgaand te bestuderen. Dan kom je vaak tot heel andere conclusies.



6. Bespreek samen de reactie van de discipelen. Hoe komt dit over?

7. Hoe is het gesteld met de 'schuldcultuur' in je kerk? Hoe vaak wordt er gesproken over zonde en schuld?

Zonde!

Jezus reageert: "Noch hij noch zijn ouders" Dit is onzin natuurlijk. Zegt Paulus niet dat iederéén heeft gezondigd? Hoewel... misschien ziet Jezus het begrip 'zonde' wel heel anders dan de geestelijke leiders in zijn tijd (en van alle tijden...). Wat hij bedoelt is dit: "stop met dit absurde denken van systematisch aan elkaar koppelen van onheil, ziekte en zonde!" Dit is immers zo culpabiliserend zo destructief!

Jezus voegt er wel nog iets aan toe: "de werken van God

moesten (lett.: opdat, zodat) in hem openbaar (= zichtbaar) worden." Dit kan schokkend overkomen. Heeft God die man dan zo gemaakt zodat Jezus zijn macht kon tonen? Eerlijk? Dat is niet de God in wie ik kan of wil geloven. Dit lijkt wreed, willekeur... mensen als pionnen op een schaakbord. Wat miserie hier, enkele jaren ellende daar zodat God zijn macht kan tonen?

Je kunt het echter ook heel anders lezen: "Jullie zien de situatie als een manier om (afstandelijk) te filoso-

Basisbetekenis van het bijbelse begrip zonde: niet deelnemen, het doel missen, dwalen, zich van weg vergissen. Het situeert zich niet op een theoretisch juridisch niveau (schuld en straf), maar op een praktisch level (door bepaalde keuzes kun je zoveel missen, kan er veel kapotgemaakt worden).

feren over schuld en straf (de ander opsluitend in allerlei theorieën). Eigenlijk zou je dergelijke situaties beter zien als kansen, gelegenheden om goed te doen in Gods naam! Dat zijn 'de werken van God' (in Johannes 10 heeft het Jezus het meermaals over 'goede werken'). Jezus theoretiseert niet. Hij geeft niet echt een antwoord op de vraag naar de oorsprong van het kwaad (wat wij wel vaak doen met ons geliefkoosd thema 'de grote strijd'). Hij spitst zich toe op wat er kan of moet gebeuren of gedaan worden, vertrekkend van de (soms zware) realiteit zoals die is. Er wordt zoveel gediscuteerd, opmerkingen gemaakt, geroddeld, geoordeeld... "Je zou je beter bezighouden met 'de werken Gods'. Daar gaat het om!"

8. "Zolang het dag is, moeten **we** (!) het werk doen van hem die mij gezonden heeft..." Wat is dat werk?
9. De man wordt naar **het badhuis van Siloam** gestuurd. Siloam is afgeleid van het werkwoord SHALACH, uitzenden met een opdracht. In vers 4 geeft Jezus aan dat hij 'gezonden' was, nu wordt ook die man 'gezonden'. Wat was die opdracht? Wat is onze opdracht? Kan het te maken hebben met wat Jezus zegt over 'het licht voor de wereld te zijn'? Wat betekent dit concreet.



De burenen

"Zijn burenen en de mensen die hem kenden als bedelaar zeiden: 'Is dat niet de man die altijd zat te bedelen?' De een zei: 'Ja, die is het,' en de ander: 'Nee, maar hij lijkt er wel op.'" (v. 8,9)

Is hij het, is hij het niet... De man had een ingrijpende verandering ondergaan... maar toch. Ze kenden hem, ze hadden hem, misschien elke dag, zien zitten... Hebben ze hem echt gezien?

Hier gebruikt Johannes voor 'zien' het woord **THEOREO**. Daar is ons woord THEORIE van afgeleid. Misschien was de man voor hen een bedelende schim, die ze zien zonder hem te zien, zonder hem aan te spreken, zonder hem en zijn verhaal te leren kennen.

10. **Hoe goed kennen we elkaar?** Wat kennen we van elkaar? Wat zien we van elkaar? Waar kijken we naar? Hoe kijken we? Hoe oordelen we? Nemen we de tijd om te luisteren naar het verhaal van de ander (7x komt ook het woord AKOUO - horen voor in het verhaal!).



De ouders

"Dit is onze zoon," zeiden zijn ouders, 'en hij is blind geboren, dat weten we zeker. ²¹Maar hoe hij nu kan zien, dat weten we niet, en wie zijn ogen geopend heeft, weten we ook niet. Vraag het hem zelf maar. Hij is oud genoeg om voor zichzelf te spreken.'" (v.20,21)

De ouders durven niet echt blij te reageren voor en samen met hun zoon. Een bijzonder pijnlijke passage. Normaal gezien hadden ze het toch moeten uitjubelen, God lovend, dansend van blijdschap. In de plaats daarvan kruipen ze in hun schulp, en laten hun zoon eigenlijk in de steek. Erg, heel erg... maar in hun situatie toch begrijpelijk: "Dat zeiden de ouders omdat ze bang waren voor de Joden, omdat die toen al besloten hadden dat ze iedereen die Jezus als de messias zou erkennen uit de synagoge zouden zetten." (v.23)

Uit de synagoge verbannen worden betekende complete marginalisering. Je werd beschouwd als een goddeloze paria. **Het Griekse FOBEO** geeft een hevige angst aan. Ons woord fobie is ervan afgeleid. Hoe moet dit echter overgekomen zijn bij die blindgeborene? Hij had zijn ouders nooit gezien. Nu hij ze voor het eerst ziet, ziet hij door angst vertrokken en getekende gezichten.

Dat juist godsdienst zo angstig maakt... In de Middeleeuwen werd daar gretig gebruik van gemaakt. Maar ook vandaag, met het weer florerend fundamentalisme, wordt VRESELIJK

11. Wat maakt (maakte?) jou bang in het kader van kerk en godsdienst? Is het oké dat er gebruik gemaakt wordt van angst? Is dat de God die Jezus kwam tonen? Is dat wat godsdienst moet zijn?
12. Hoe kan angst overwonnen worden? Concrete suggesties?



De Farizeeën

"Toen namen ze de man die blind geweest was mee naar de farizeeën... / de 'Joden' riepen zijn ouders." (13,18)

Dit waren de mensen voor wie de ouders zo bang waren. Mensen die snel klaarstonden met hun oordeel en vooroordelen. Er was iets geweldigs gebeurd, maar een theoretisch twistpunt komt een domper zetten op de vreugde. Bovendien vreesden ze dat hun eigen positie in het gedrang kwam.

In vers 14 voel je onmiddellijk nattigheid: “Nu was het sabbat...” (v. 13). We zagen het eerder al: Jezus, sabbat en religieuze leiders was een explosieve cocktail. Ze ondervragen de man, maar luisteren niet echt omwille van hun vooroordelen. Ze culpabiliseren: “Je bent in zonde geboren. Wij weten, wij zien...”

Jezus doet iets wat volgens hun interpretatie, hun traditie, hun visie, hun gewoonte, hun kerkelijk handboek niet kon... Dus: hij is een zondaar. Aafgeschreven...

“Deze mens komt niet van God, want hij houdt de sabbat niet.” Hield hij de sabbat niet? Niet zoals zij dat wilden, nee. Jezus beleefde de sabbat anders dan die pilaarbijters en lettervreterers. Voor hem was de sabbat een godsgeschenk voor de mens. Een uitgelezen dag ook om goed te doen (Gods werk!), op veel verschillende manieren

De sabbat houden: TEREIO, verwant met THEOREIO. Theorieën. Dezelfde visie hebben... Daar keken zij scherp op toe! Zij waren immers de norm, toch? Jezus heeft andere kijk op godsdienst en geloof... en op mensen! Theorie komt nooit op de eerste plaats!

13. **De theorie van de sabbat...** Is dat wat telt? Hoe zie en beleef jij de sabbat? En je kerkgemeenschap?
14. v. 24 “Geef God de eer”: God gebruiken om druk uit te oefenen... Hoe denkt u hierover? Gebeurt dit nog? Wat zegt Exodus 20:7 hierover?



Wij weten, wij zien

Het is opvallend hoe vaak de Farizeeën zeggen: wij weten, wij zien (EIDO / BLEPO - v. 24, 29, 40, 41). Ze weten, maar wat ze zouden moeten weten, weten ze niet... wat ze zouden moeten zien, zien ze niet. En ze luisteren ook niet echt. Bij een zoveelste ondervraging reageert de genezen heel gevat: “U luistert niet, Wat wilt u nog meer horen? Wilt u soms leerling van hem worden?” - “Jij bent een discipel van hem, wij zijn discipelen van Mozes.” (v. 27,28)

“... ze hadden toen al besloten dat ze ieder-een die Jezus als de messias zou erkennen uit de synagoge zouden zetten.”

Homologeio: hetzelfde zeggen (belijden). Ze mochten niet hetzelfde zeggen als wat sommigen zeiden, nl. hij is messias. Wat dan wel? Wat zij, de geestelijke leiders, dachten en oplegden wat er gezegd moest worden.

Het woord MATHETES, leerling, komt van een werkwoord dat aangeeft dat je wil luisteren, dat je bereid bent om te leren. Willen leren... Van wie? Jezus! Woorden en voorbeelden te over in het evangelie!

15. **Van wie zijn wij discipel?** Van een predikant? Van een internetforum? Van een kerk? Van een Generale conferentie? Van een traditie? Wat is het verschil tussen discipel van Mozes of van Christus te zijn?
16. **Leerling zijn** = willen leren. Willen wij dat... of weten en kennen we alles al?
17. **HOMOLOGEIO:** moeten we in de kerk allemaal hetzelfde zeggen en denken? Lijkt dit niet te veel op Gen11, het verhaal van Babel (één van taal en van woorden / eenvormigheid i.p.v. eenheid)?



De genezene

We zagen in de inleiding dat de man een hele evolutie doormaakt: van blindheid naar zien en ziën! Hij is weer héél!

Nog enkele verhaalelementen:

- Hij getuigt van vertrouwen: hij gaat naar het badhuis van Siloam, ook al ziet hij (nog) niet.
- v. 11 het woord ‘zien’ is hier ANABLEPO: kijken, weer zien, je verloren zicht terugvinden; maar ook: de ogen oprichten (dit kan ook een figuurlijke betekenis hebben).
- In zijn blijdschap en dankbaarheid durft hij tegen de Farizeeën in te gaan, met spottende humor. Ook met scherpzinnigheid: hij gebruikt hun eigen argumentatie tegen hen.
- Hij wordt uit de synagoge geworpen... Maar so be it. Hij heeft ‘de werken Gods’ ervaren! Hij is dezelfde niet meer, als wedergeboren. Van arme bedelaar zien we hem groeien en sterker worden. Beter dan hij ooit had kunnen hopen of vermoeden.

18. Wat spreekt jou nu het meeste aan in dit verhaal? Wat leer je eruit voor jezelf?
19. Wat zou ‘**de ogen oprichten**’ concreet kunnen betekenen in bepaalde situaties?
20. Heb jij ‘**de werken Gods**’ al ervaren? Kun je erover vertellen?

